

Резюмета на публикациите

Монографии:

1. Дарин Тенев, *Три лекции върху Хайдегер. Модалност и индексичност в Битие и време*, София: Изток-Запад, 2023.

Монографията е своеобразно въведение в *Битие и време*, предлагащо карта на съчинението на Хайдегер, която има две ръководни нишки. От една страна, да се представи концепцията, без да е нужно да се върви последователно по текста на книгата, като заедно с това се избягват препратки към други съчинения на философа и към коментарната литература. От друга, да се избере призма, която да служи за вход към *Битие и време*. Тази призма в монографията е философският въпрос за отношението между модалност и индексичност. Въпрос, който при Хайдегер вероятно изобщо не може да бъде формулиран по този начин. Защото, въпреки че сплитането на модалност и индексичност е ключово за съчинението и в някакъв смисъл образува неговата основа, немският философ не назовава нещата с тези названия и едва ли мисли част от модалностите тъкмо като модалности (най-малкото афективните, интелективните, перцептивните). Проблематизацията, която предлагам, е вдъхновена от другаде. Тук е моментът обаче да кажа, че в тази си част прочитите вече не са и не се опитват да бъдат въведение, а изследователска интерпретация, която да открие и изговори другояче това, което вече е в *Битие и време*.

Фокусирането върху връзката на модалност и индексичност в *Битие и време* води до две изненадващи тези, които до голяма степен ориентират насоката, в която се разгръща монографията. Едната гласи, че *времето разкрива модалностите като индексични*. А според втората, *когато възможността се закрепва за вътре-световото биващо, възникват други модалности*. Но основното положение, от което тръгна целия прочит, е обръщането на възможността към себе си, самоуказващото движение на възможността, чрез което тя се овъзможностява.

2. Дарин Тенев, *Лабиринтът на модалностите*, София: Версус, кол. Зевгма, 2024.

Книгата е опит да се мислят модалностите като сили, които в своето оразличаване, сблъсък или консолидиране определят състояния и протичания, като в същото време определят и субекта, формиращ се от силите, и неговото отношение. Подобно схващане не предполага дисциплинарното ограничение на една научна област, то по необходимост трябва да се движи между различни полета на знание и в някакъв смисъл е осъдено да остава бездомен странник в дисциплините, които прекосява. Ала конкретният опит, който предлагам тук, има своята двойна отправна точка в литературознанието и философията.

Монографията има *два основни изследователски обекта*. Първият е *връзката между модалност и индексичност*. Защищавана е тезата, че тази връзка позволява да се мисли индексичността като свързана не само с конкретен контекст (пространствени и времеви ориентири, ситуация на общуване и общуващи), а и с модалности, които едновременно

надхвърлят отделните контексти и ги ориентират. На тази основа е прокарано разграничението между два различни вида индексичност – контекстуална и модална индексичност, като втората предполага, че може индексите да препращат към модалност и че едни модалности могат да указват други модалности. Вторият изследователски обект е *множествеността на модалностите*. В отделните области, да кажем, в логиката, в етиката, в езикознанието, е възможно да се коментира и предложи специфичен достъп до въпроса за конкретни връзки между част от модалностите, които позволяват да се групират по определен признак. В групата на алетичните модалности обикновено се събират възможност, невъзможност, необходимост и случайност; в тази на деонтичните се включват задължението, забраната и позволенieto; и така нататък. Разграниченията между групите модалности обаче, в светлината на динамологичната хипотеза, предложена в монографията,, не са веднъж винаги определени, те се менят, исторически, културно, в различните всекидневни практики. Това означава, че изследването на модалностите в тяхната множественост трябва от една страна, винаги да се ориентира по конкретна практика (всекидневна, литературна, научна), а от друга – да пресича дисциплини тъкмо защото самата проблематика на модалностите е трансверсална и е пресечна точка за най-различни области, като лингвистика, логика, литературознание, културология, онтология, етика, епистемология, социология, политология, психоанализа, психология, педагогика.

Първата част на книгата е натоварена със задачата да представи общите контури на изследването на модалности по начин, който да позволи употребата на модални анализи в разнообразни области. Първата глава дава понятие за модалност и разисква въпроса за отношенията между различни групи модалности от перспективата на една мултимодална аналитика. Втората и третата се съсредоточават върху обвързването на модалност и индексичност. Четвъртата развива анализа на модалности като анализ на сили през употребата на „нужен си ми“ и „нужно ми е“.

Втората част на книгата се обръща към модалностите в литературата. Предложено е да се разграничават няколко различни вида литературна потенциалност, всеки от които е свързан със специфична функция на модалностите. Така например, наративната потенциалност, или потенциата на историята, е нещо, което се изчерпва с напредването на събитията и след даден момент става невъзможно, от повествователна гледна точка, тоест, от гледна точка на логиката на историята, разказът да продължи нататък. Свързването на отделните случки при постепенното изчерпване на наративната потенциалност обаче не е подчинено единствено на хронологични или причинно-следствени връзки. Това, което държи случките заедно на нивото на историята са модални отношения. Това е теза на българският литературовед франкофон Христо Тодоров, който заедно с Красимир Манчев развива идеогенетическа теория в областта на езикознанието и литературознанието. Ако героят прави първо едно, после друго, сетне – трето, то най-вероятно има някакво желание или дълг, които го движат и с оглед на чието изпълнение героят ще преодолява разнообразни пречки. Желанието и дългът обаче са модални категории, които функционират по определен начин в историята, като я движат напред. От наративната потенциалност аз разграничавам персонажната. Тя е свързана с героите и ги характеризира по начин, който не е нужно да свършва с края на историята. Нещо повече, персонажната потенциалност в определени случаи позволява на героите да надскочат историята, в която са се появили за пръв път и да преминават не само към други истории, но и към философия, право и други области. Може да се дадат примери с известните имена на герои от европейската литература – Одисей, Дон Кихот, Хамлет, Иван Карамазов, Бай Ганьо. Дълго време бяха популярни вицове с Бай Ганьо, които го поместваха в нова ситуация и представяха какво би направил. Тълкувам това като потенциата на персонажа на Алеко Константинов да надхвърли историите, написани от самия писател. Може да се разграничат и други видове –

фикционална, реторическа потенциалност. За всяка от тях модалностите могат да бъдат групирани по различен начин и да функционират различно. Наративната и персонажната потенциалност обаче са от особена важност, защото през тях се вижда как социални и културни категории, които са най-общо казано „външни“ на литературата, могат да бъдат задействани като иманентен механизъм в литературата, който ограничава литературната потенциалност. Всичко може да се случи в едно произведение, но не и с оглед на конкретната модална логика на историята; не и с оглед на начина, по който е изграден съответният персонаж.

В пета глава са разгледани смислите на употреба на „фигура“ в литературата и философията и са открити различни литературни потенциалности, които позволяват подемането на литературата във философски прочити.

Имената на Христо Тодоров и Красимир Манчев са много важни за цялата монография. Почти във всички текстове може да се забележи присъствието им в концептуален план. Наред с други неща, тяхната теория позволява да се мисли иманентното пораждане на йерархия в отношенията между модалностите. Философският ѝ залог трудно може да бъде надценен. Шеста, седма и осма глава са по-конкретно фокусирани върху идеогенетическата теория. Шеста глава скицира, следвайки Христо Тодоров, преосмисляне на наратологичното понятие за гледна точка в плана на модалностите. Седма глава се обръща към ситуацията на литературоведските концепции на Христо Тодоров в началото на 1970-те години и предлага историко-теоретическа реконструкция на сложното положение, в което тя се намира. Теориите, които са ме вдъхновявали, имат свои контексти и своя съдба. Мисля, че собствената ми среда има своя комплексен произход в развитието на литературната теория в България, затова ми се стори уместно тук да представя онова от този произход, което е най-пряко свързано с концептуалната рамка, която развивам в тази книга. Осма глава продължава в същата посока, като се опитва да открие и нови насоки за работа върху и чрез Христо Тодоров и Красимир Манчев.

Девета глава предлага модален прочит на конкретно литературно произведение – разказът „Печена тиква“ на Елин Пелин. Ако по-ранните глави са предимно теоретични, тук е разгърнат анализ, който да показва как модалната аналитика може да се използва като инструмент.

Третата част на книгата пренася модалната концепция от литературата в близки до литературата области като тези на видеоигрите и на литературата в ерата на онова, което наричат Metaverse. Има нещо общо в културния механизъм, който сякаш настоява възможностите да се мислят не през изчерпване, а през сила, която расте и се самонадмогва. Десета и дванадесета глава се занимават с тази проблематика.

Фигурата на самонадмогващата се сила е фигурата на волята за власт. Единадесетата глава сравня Хайдегеровия прочит на Ницшевата воля за власт, при която желанието се обръща не към нещо в света, а към самото себе си, и там не може да намери друг обект освен своята мощ, която оттук насетне ще трябва единствено да се само-преодолява, със саморефлексивността на желанието в мисълта на Боян Манчев, за да покаже алтернативна възможност за самореференциалното движение на модалностите.

В последната част се връщам към въпроса за възможността и различните видове може и неможе. Тринадесетата глава коментира разбирането за невъзможност или им-потенциалност на Джорджо Агамбен. Агамбен извършва една логическа грешка, върху която строи онтологическия и философско-политическия си проект, в чийто център се оказва фигурата на Бартълби, писарят, герой на Херман Мелвил, който отново и отново повтаря фразата „Бих предпочел да не“. Според тезата на книгата, Бартълби не трябва да се използва като фигура на съпротивата. Опитам да покажа как при Агамбен се запазва в импотенциалността едно базово „аз мога“ – „аз мога своето неможе“, което пречи да се види как действието като непредзададено действие променя своята ситуация и своите условия. За алтернативно разбиране за неможе се обръщам към Морис Бланшо и Дерида в следващата, четиринадесета, глава, където въпросът за *не мога* е поставен през призмата на проблема за метаморфоза и катастрофа.

В петнадесетата глава разглеждам проблема за умората в съвремието като включваща неможе от различен порядък спрямо обсъдения в предходните глави, като се обръщам към работата на Миглена

Николчина. В различни свои трудове тя не само очертава опасностите на съвременните форми на умора в по-широкия контекст на предоговарянето на границите на човека, но и показва възможен изход.

Последната глава предлага модален анализ на понятието за симптом при Фройд. Целта ми там беше не просто да покажа, че симптомът съдържа модален възел, а че модалната аналитика би позволила изработването на трансверсално понятие за симптом, което да позволи разговора между различни дисциплини, където се говори за симптом, без при това да се редуцира спецификата на всяка от тях.

Теоретични и критически текстове

Студии в списания, включени в Scopus или Web of Science

Darin Tenev, “The Den of Theoretical Monsters”, *Differences*, (32) 1/ 2021, pp. 7-29. Doi: <https://doi.org/10.1215/10407391-8956939>

Текстът е своеобразен коментар на книгата на Галин Тиханов „Раждането и смъртта на литературната теория“, през който е направен опит да се преосмисли какво се разбира под литературна теория и Теория с главна дума, както и да се види днес каква е съдбата на теорията. Позицията, защитавана в студията е, че литературната теория може да се проявява както като институционализирана дисциплина, така и като движение на самата литература, но при всички положения, литературната потенциалност, потенциалността, която прави литературата това, което е в последните три века, литературната потенциалност изисква теоретизация. Затова, дори и времето на теорията да изглежда отминало, нуждата за теоретизация продължава да съществува все така интензивно.

Студии в рецензирани издания (списания и сборници), невяключени в Scopus или Web of Science

Дарин Тенев, „Потенциите на фигурата: между наративните характери и реторическите похвати“, *Философски алтернативи*, 2-3/ 2017, с. 17-35.

Схващането на „литературна фигура“ често поделва фигурата между повествователните персонажи и реторическите фигури. И двете са оперативно използвани и тематично коментирани от съвременната философия. Първата част от студията се фокусира върху ефектите, които произтичат от генерализирането на ролята на метафората и съответстващата на това генерализиране редукция на фигурата в съвременната българска философия. Поставен е акцент върху понятието за метафорична потенциалност, въведено от Кристиян Енчев, и това на метафоричен ефект, въведено от Димитър Вацов. Втората част на студията се занимава с употребата на литературни персонажи (като Антигона, Дон Жуан, Партълби и т.н.) във философски текстове, като се твърди, че тази употреба разкрива трансфигурирането на повествователните фигури в реторически, свързано с различието между два типа потенциалност – повествователна и персонажна.

Дарин Тенев, „**Това е фикция?**“, *Език и публичност*, бр. 2, кн. 7, 2018, с. 154-180.

В студията се разглежда проблемът за художествената фикция и фикционалността от перспективата на философията на истината на Вацов по начина, по който е развита в *Това е истина!*, като същевременно са открити някои от следствията, които заниманието с проблема би имало за тази философия и за модуса, в който се мисли връзката между истина и фикция. На тази основа се извежда особена потенциалностна индексичност на фикцията, чрез която тя заявява себе си и поставя двоен въпрос – към света, и към самата себе си. В това движение фикцията функционира аналогично на истината и заедно с това подрива изказвания от типа „Това е истина!“ Художествената фикция сякаш удвоява казването на истината, дублирайки всички негови механизми, като същевременно ги отмества и разколебава, прави ги несигурни в процеса на собственото им задействане. И така подсказва, наред с други неща, че истината не е нещо дадено, а нещо, което се утвърждава всеки път наново, дори когато става дума за истината на фикцията. За да се анализира и открий механизма на казването на истина е необходимо да се премине през разколебаване на идентичността, през деактуализация, която не води към все-актуалност, през актуално задвижена „контра-актуалност“. Промислянето на истината неизбежно следва да мине през фикционализиране, дори и да не е художествено. Мисленето на истината е подчинено – независимо дали си даваме сметка или не – на казването на фикции, на създаването на фикции.

Darin Tenev, „**Tension Episodes (A Fragment of the History of Literary Theory in Bulgaria. The Case of the Bulgarian Guillaumist School)**“, *Slavica TerGestina*, No. 28 (2018/1), pp. 118-149.

Развитието на структуралистките идеи в България съвпадна с либерализацията на хуманитарните и социалните науки през 60-те и 70-те години на XX век и от самото начало участва в различни дискусии, вътрешни и външни. Статията се фокусира върху един епизод от научната работа на литературния теоретик Христо Тодоров, представител на Българска гийомистка школа, и върху неговото любопитно обвързване с Пантелей Зарев, властово позициониран професор от най-високи рангове на БКП и по това време ректор на Софийския университет, по време на атаката му срещу структурализма. Накрая предлагам Guillaumist интерпретация на ситуацията, в която Тодоров се намери, използвайки своите методически инструменти.

Дарин Тенев, „**Скритите предпоставки, или как литературата намира по-умни читатели от тези, които търси**“, В: Александър Кьосев (съст. и ред.), *Читатели в текста*, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2022, с. 200-232.

В текста са разгледани два сборника с разкази и една публицистична статия от българската преса. Двата сборника са *Симфония на мъртвите* на Сибин Майналовски и *Кедер* на

Йорданка Белева. Публицистичната статия е писана от Тома Биков и е публикувана във вестник *Галерия*.

(1) *Симфония на мъртвите* е книга, която ясно заявява своята принадлежност към жанра на литературата на ужаса. Разказите представят както странни срещи със свърхестествени кошмари, така и стряскащи истории, свързани с тъмните страни на човешката психика. Действието на огромната част от тях се развива в САЩ и само веднъж в България.

Имплицитният читател, който книгата на Сибин Майналовски конструира, би трябвало да е запознат с американската съвременна популярна култура. Има многократни споменавания на холивудски актьори, филми на Дисни, американски телевизионни сериали и т.н. Същевременно не се предполагат почти никакви други познания и при споменаването на реални, излизаща извън споменатите, обикновено се слага бележка под линия, която да обясни за какво става въпрос (например, кой е Никола Тесла, кой е Ешер и пр.).

Историите на Майналовски са композирани сложно; има игра с гледните точки, използват се техники като тази на потока на съзнанието, читателят е оставен сам да разгадае сюжетните връзки между отделни епизоди. Разказите обаче съвсем не са трудни за четене, защото всички тези игри на разказването стъпват върху конвенциите на този жанр.

Казано накратко, читателят трябва да има опит с предишни произведения на ужасите и да е запознат със съвременната американска попкултура. Това е образ на универсален читател в една доминирана от американското глобална ситуация.

(2) За разлика от *Симфония на мъртвите*, книгата на Йорданка Белева, в която действието на всички разкази се развива в България, постоянно засвидетелства внимание към медиума на езика, на който е написана (български), и към културата, в която вижда бял свят. Разказите не принадлежат към специфичен литературен поджанр, те предават тъжни истории от началото на двадесети век до наши дни, при които всекидневни случки разкриват дълбоки драми и иронии на съдбата.

Читателят, който *Кедер* конструира, следва да притежава разнообразни комуникативни компетенции, усет към нюанса, умение да разчита сложен исторически контекст зад деликатни намеквания. На него са му дадени възможности и не е ограничаван особено, кои от възможностите да избере.

(3) Статията на Тома Биков от в-к *Галерия* засяга въпроса за намаляването на кандидат-студентите, насочили се към българското висше образование. Текстът не представя внимателно новината за непопълнените бройки в университетите, а по-скоро се оттласква от нея, за да опита да каже нещо по-общо. Конструиран е читател, осведомен за течащите обществени и медийни дебати и можещ да реконструира имплицитните от статията ценностни йерархии. Този читател трябва да е съгласен с изразената позиция, но същевременно да не може сам да дава аргументи защо това е правилната позиция. От този читател не се изисква да е високо образован, да чете внимателно (текстът на Биков е пълен с повторения, предполагащи бърз и невнимателен прочит), да има съзнание за езиковите регистри и нива.

ダリン・テネフ「指標性を持つモダリティの謎—デリダとハイデガーにおける指標についての読解」、若杉直人（訳）、立命館哲学、(Darin Tenev, “Shihyousei ga motsu

Modariti no nazo – Derrida to Heidegger ni okeru shihyousei nit suite no dokkai [The Modal Secret of Indexicality – A Reading of Indices in Derrida and Heidegger]”, trans. Wakasugi Naoto, *Ritsumeikan Tetsugaku*) Vol. 34, 2023, pp. 57-87.

В първата част от текста се фокусирам върху начина, по който въпроса за индексичността може да бъде проследен в ранната работа на Дерида върху Хусерл. След това се обръщам към *Битие и време*. В своя прочит ще опитам да покажа как *Битие и време* е колкото книга за възможността, толкова и книга върху индексичността, и, което е най-важно, че двете са тясно свързани. В кратката трета част на текста се връщам към Дерида, като посочвам някои от ключовите пунктове на различие между неговото и Хайдегеровото схващане за отношението между модалност и индексичност. Завършвам с наблюдение за понятието за опит при Дерида, което може да се проследи назад до интерпретацията му на индексичността от 1960-те години. Основната ми теза е, че има вид индексичност, при който се сочи не контекст, а модалности. Дерида и Хайдегер позволяват да се открие този вид, който наричам „модална индексичност“, за да разгранича от онова, което бих нарекъл „контекстуална индексичност“. Модалната индексичност е важна за начина, по който се мисли и говори за модалностите, особено когато става дума за модалности като невъзможността.

Статии в списания, включени в Scopus или Web of Science

1. Darin Tenev, “**Language Models and the Study of Literature** (Bulgarian Guillaumist School versus Roland Barthes and the Saussurean Legacy)”, *History of Humanities*, Vol. 4, 2/ 2019, pp. 389-400.

Статията се фокусира върху критиката към Барт и структуралистките предпоставки в литературознанието, формулирана от български представители на школата на Гюстав Гийом в началото на 70-те години. Интересното е, че тази критика е била възприета от социалистическия режим като аргумент в идеологическата битка с лошото влияние на Западната академия. Сложният контекст наслагва различни позиции в използването на критиката. Критиката на Христо Тодоров към Барт стъпва на определена структурална семантика, която използва вътрешно разцепление в семиотиката (грубо казано, Барт срещу Гремас), което се разглежда от доминиращата българска марксистка критика като атака срещу структурализма като такъв. Това, което доминиращата критика все пак пренебрегва, е, че в този жест на дистанциране, извършен от българската гийомистка школа, се внася усложнение в самото ядро на марксисткото ортодоксално литературознание. Между България и Франция, между марксизма и структурализма – като всички подобни опозиции се оказват подвеждащи и фалшиви противопоставяния – става възможно ново картографиране на случилото се в хуманитарните науки през последния период на Студената война. Задачата на статията е да очертае някои от основните тенденции в този процес.

2. Darin Tenev, **“Bulgarian Literature’s Localism and (Im)mobility”**, In: M. Harper, D. Kambourov (eds.), *Bulgarian Literature as World Literature*, London, Oxford: Bloomsbury, 2020. ISBN 9781501348105

Статията предлага анализ на редакция, която Пенчо Славейков прави в поемата си „Микеланджело” между 1895 и 1907 г., в светлината на въпроса за четенето на българската литература като световна. Показва се по какъв начин тази редакция е опит на поета да се дистанцира от Иван Вазов. Парадоксално тази промяна доближава втория вариант именно до едно от стихотворенията на Вазов. Двата варианта на поемата на Славейков са продиктувани от стремежа да внедри модернистичните ценности в българската литература и въпреки това успехът му неминуемо се основава на неуспеха му да се справи с Вазовото наследство, което се смяташе за недостатъчно модернистично.

Самата световна литература в статията е концептуализирана от гледна точка на епигенетичен модел. Говоренето за световната литература като епигеном не трябва да се разбира като метафора, а като теоретичен модел за наблюдение на начина, по който външните обстоятелства упражняват вътрешен контрол върху литературната продукция. Литературната ДНК може да се възприеме като наследствен код, присъщ на литературата. Лесно се вижда, че не цялата кодирана информация ще бъде активирана. Бодлер, например, в своите сонети подчертава някои аспекти на европейската сонетна традиция, докато оставя други аспекти неактивни. Основното в статията е твърдението, че какъв аспект или характеристика ще бъде изразен не се решава от литературните кодове и кодираната информация, а от външни фактори като контекст, култура, общество, политика, религия, наука, фактори, дошли до се вписват в текстурата на литературните текстове, образувайки техния епигеном. „Световната литература“ е едно от местата на пресичане на литературни произведения и външни фактори. Световната литература формира епигенома на литературата, на това, което се нарича „литература“ от края на 18-ти век

Статии в рецензирани издания (списания и сборници), невключени в Scopus или Web of Science

1. Дарин Тенев, **„Правото на тайна и субективацията** (Върху фрагмент от ученически дневник от 1964-1965 г.)”, В: *Любовта при социализма. Образци, образи, табута*, съст. Даниела Колева, София: Център за академични изследвания, 2015, с. 273-287.

Текстът разглежда епизод, взет от дневник, писан през 1960-те г. от гимназистка по времето на социализма. Епизодът разказва как учителят по теория взима любовно писмо на съученичка и целият клас я защитава, като казва, че учителят няма право да чете писмото. Епизодът е анализиран през призмата на лаканианската теория, като е поставен акцент върху това как са съчетани тайна и желание в периода и как тяхната връзка се отнася към въпроса за идеологическия апарат и политическата система.

2. Дарин Тенев, „**Две версии на онтологичната трансфигурация**: Бележки върху Луи Марен и Ханс Белтинг”, сп. *Пирон*, бр. 9, пролет 2015, достъпен на: <http://piron.culturecenter-su.org/2015-9-darintenev-dve-versii-na-ontologichnata-transfiguracia>

Текстът разглежда понятието за онтологична трансфигурация на Луи Марен и подемането му от Ханс Белтинг в Антропология на образите и лекото му отместване спрямо употребата на Марен. Сравнителният анализ показва, че докато при първия се настоява на овластяването на образите, то при втория акцент е поставен върху начина, по който поддържат и помагат да се възпроизвежда социалната тъкан. Предложена е хипотеза за имплицирания от това отместване възможност да се мисли по нов начин връзката между социална тъкан и потенция на образа. Въведено е понятието репотенциализация, за да се назове движението на образа от власт обратно към потенция.

3. Дарин Тенев, „**Истината за истината**“, *Социологически проблеми*, 1-2/ 2017, с. 231-245.

Статията предлага реконструкция на философската работа на Димитър Вацов с акцент върху книгата му *Това е истина!* И въз основа на тази реконструкция предлага свой философски опит за преосмисляне на актуалното и на това как може да се каже истината за истината. Актуалното различава. Това различие, което актуалното внася в настоящето, е различието на актуалността със самата себе си, нейната множественост? Множествеността на актуалността, това, че излиза в гръб на настоящето, не означава ли, че актуалността следва да се мисли като различаване и саморазличаване, разлика? Това би довело до предизвикателно положение: актуалното не съвпада със себе си. Същевременно на въпроса „Как се казва истината за истината?“, Вацов отговаря „С даване на примери.“ Това е методологически ход, който казва, че няма една единствена истина за истината, защото няма метапозиция, която да бъде извадена от актуалните протичания. Има интерактивни взаимодействия. Но този отговор предполага също, че примерът прониква в самия въпрос – философският въпрос не може да бъде зададен, ако той вече не е мислен през конкретни примери, вплетен в определени контексти, актуално задействан. Самият въпрос за истината – и за истината за „истината“ – вече препраща към нещо, което се случва „днес“. Например, проблемът с онова, което се нарича „пост-истина“.

4. Дарин Тенев, „**За умората**“, В: *Парачовешкото: грация и гравитация. Юбилеен сборник в чест на проф. Миглена Николчина*, ред. К. Спасова, Д. Тенев, М. Калинова, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2017, с. 361-374.

Статията предлага анализ на умората от гледна точка на модалностите, с особен фокус върху въпроса дали има нещо специфично в съвременните форми на умора. На този въпрос се отговаря през призмата на начина, по който времето-съзнанието създава капан за себе си в начина, по който оперира със специфична форма на темпорализация, в която настоящето и актуалното са преобладаващи. Умората се проявява под формата на

нежелание, липса на желание да се прави нещо. Анализът обаче показва, че зад липсата на желание се крие липса на сила, известна неспособност и в този смисъл проблемът, който трябва да бъде решен, се отнася до това самопричинено безсилие.

5. Дарин Тенев, „**Модалности, модализации, модални преходи** (наблюдения и хипотези)“, *Социологически проблеми*, 1/ 2018, с. 196-219.

Статията разисква въпроса за отношенията между различни групи модалности от перспективата на една мултимодална логика, която би спомогнала за развитието на методологическия апарат на социоанализата.

6. Darin Tenev, „**Point of View and the Modalities of Narrative**“, *Prace filologiczne. Literaturoznawstwo/ Philological Studies. Literary Research*, No.8 (11), part 1, 2018, Warszawa, pp. 27-42.

In this paper I will envisage the relationship between narrative modalities and point of view with the help of the narratological theory of Christo Todorov, a representative of the Bulgarian Guillaumist school. First, I will point to the multimodality of narrative modal logic with its combination of different types of modal categories (alethic, deontic, volitive, etc.). Then, I will introduce Christo Todorov distinction between modal and transmodal categories, according to which modality (ability, desire, obligation) is what characterizes the actions, and transmodality (perception, emotion, intellection) is what characterizes the subject of action. With Todorov, I will claim that there are both modal and transmodal points of view, but unlike him, I will define the point of view based not on the subject-image, but on the directedness it introduces. My point will be that there is a double direction of the point of view: on the one hand, a direction of a subject to an object; and on the other, a direction from one modality to another. This double direction, I will argue, is at the very basis of the narrative logic, or of what I would call ‘narrative potentiality.’

7. Дарин Тенев, „**Симптом и модалност**“, *Хетеродоксия*, 1-2/ 2020, с. 13-29.

Статията поставя въпроса за възможността да се мисли трансдисциплинарно понятие за симптом и предлага модален анализ на симптома по начина, по който е определен в психоанализата на Зигмунд Фройд. Първата част на текста реконструира Фройдовото разбиране за симптома като имащо две страни – топико-семантическа (симптомът има смисъл, но този смисъл е несъзнаван) и семиотическа (симптомът е знак, дериват и заместител). На основата на тази реконструкция се настоява, че симптомът може да включва различни типове знаковост и се показва неговата граничност – между несъзнаваното и Аза. Втората част разглежда как при инкорпорирането на симптома от страна на Аза се извършват две модални флукутации: (1) от „възможно е“ към „Аз мога“, като се минава през „не мога“, така че финалното положение на приелия симптома си като част от самия себе си Аз е „мога доколкото не мога“; (2) от „искам, но не бива“ към „искам не бива“.

8. Дарин Тенев, „**Контекст, модалност, индексичност**“, *Критика и хуманизъм*, кн. 52, 1/2020, с. 9-24.

Статията се фокусира върху връзката между понятията модалност и индексичност. Демонстрира се, от една страна, как се индексикализират модалностите с оглед на конкретен контекст, а, от друга, как се модализират индексите. Индексичният израз „там“ не само сочи към място, но и към мястото като желано място, или като забранено, или като възможно място и т.н. И в същото време желанието, и забраната, и възможността са контекстуално ограничени. В този смисъл индексичността осигурява връзката между контекст и модалност. В един втори ход статията прокарва разграничение между два вида индексичност. Първият е контекстуална индексичност, при която индексите сочат към контекст. Вторият тип е този на модалната индексичност, където индексите сочат към модалности. В последната част статията показва как модалностите могат да показват други модалности.

9. Дарин Тенев, „**За силите на природата (първи подстъп)**“, *Социологически проблеми*, 1/2021, с. 131-148.

Статията се занимава с преосмисляне на понятието за природа през въпроса за неговата връзка с възможността. На първо място е разгледано мястото на природата в теорията на посредническите структури, след което е предложена скица за неklasически прочит на разбирането за природа у Аристотел и Хегел, откъдето е извлечена и основата за предефиниране на природата, което да помогне на дискурсите върху природата в критическата теория, хуманитарните и социалните науки. Накратко, тезата гласи, че природата е конститутивна външност като вътрешно начало; тя се самоограничава така, че произвежда разграничението между природно и не-природно, но тъкмо като естествено разграничение, позволявайки да се мисли природа на техниката, на историята, на обществото, на културата, на всичко, което традиционно се противопоставя на природата.

10. Дарин Тенев, „**Резонансът като памет**“, В: Майя Грекова, Петя Кабакчиева, Момчил Христов, Милена Якимова (съст.), *Време и памет*, Юбилеен сборник за 70 годишнината на Лиляна Деянова, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2021, с. 368-376.

Текстът предлага кратък опит, феноменологически в широк смисъл, върху резонирането като памет. Подемайки голямата тема на Лиляна Деянова за паметта, но в разговор и с Минковски, Башлар и Бланшо, опитвам да покажа в какъв смисъл може да се разшири понятието за памет. Основна посока на разширяване ще има по отношение на отстоянието във времето, като ще настоявам, в съзвучие с Бергсон, но и по различен начин, че паметта е съвременна на настоящето. Наред с това, ще открия как паметта в смисъла, който разработвам, далеч надхвърля времето на индивидуално запомненото. Най-сетне, посочвам, че резонансът като памет позволява да се генерализира понятието за памет по

такъв начин, че да се мисли и памет на неживото, памет на материята, независима от човека и формираща го.

11. Дарин Тенев, „Указване на невъзможното, или защо няма метод в деконструкцията на Дерида“, *Пирон*, 22/ 2022, <http://piron.culturecenter-su.org/darin-tenev-indicating-the-impossible/>

Статията се фокусира върху настоящето твърдение на Дерида, че деконструкцията не е метод, и го интерпретира в светлината на отношението на деконструкцията и събитието на невъзможното. Невъзможното, като вече не противопоставено на възможното, изправя мисълта пред особена трудност, доколкото не може да бъде направено актуално или присъстващо, без да бъде редуцирано до актуалност и присъствие; а в същото време сякаш не може да се работи с невъзможното, без да го направим актуално и присъстващо. Събитието като случване на невъзможното, което остава невъзможно (сингуларно утвърждаване на апорията) е всеки път уникално. Да се мисли деконструкцията като нещо, което се случва, предполага да се вземе предвид сингуларността и уникалността. Статията се спира на прочита на „Лудостта на деня“ на Бланшо, предложен от Дерида, и анализира начина, по който стратегията на Дерида му позволява да използва елементи на онова, върху което работи, като инструменти, указващи към невъзможното всеки път по уникален начин. И тъкмо с указването на невъзможното деконструкцията преодолява двойната трудност да няма метод и да удържа невъзможното като невъзможно в актуалното.

12. Дарин Тенев, „Буди Будев и животните в Броселиандовата гора“, В: Миглена Николчина, Амелия Личева, Миряна Янакиева (съст.), *Естетика и съпротива. Димитър Аврамов, Атанас Натеф, Цветан Стоянов*, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2022, с. 153-162.

Текстът предлага аналитичен прочит на аспекти от един роман на Цветан Стоянов, *Изключителната биография на Буди Будев*, като ги свързва с теоретичните му постановки от работите му върху отчуждението. Направен е опит да се покаже безизходността – теоретична и творческа – на ситуацията от края на 1960-те години, която Цветан Стоянов изразява през особеното функциониране на фигурите на животни в романа. Произведението е видяно като възражение, което Цв. Стоянов отправя към основното понятие, през което е търсил възможен изход до този момент, понятието за общение.

13. Дарин Тенев, „Назад към канона: възможност и мощ“, В: Галина Гончарова, Кирил Василев, Моника Вакарелова (съст.), *Идеология, утопия, репрезентация. Юбилеен сборник в чест на проф. Александър Кьосев*, София: И „Св. Климент Охридски“, 2024, с. 292-309.

Като се обръща към работата на Александър Къосев върху литературния канон и неговия генезис, статията подема проблематиката на канона с въпроса: какво е отношението между възможност и политика в литературата? Канонът е политически, той възниква и се възпроизвежда винаги през институции, през определена политическа конюнктура, през властови борби да се реши за общото (какви ще са ценностите, какви ще са образците, какви ще са идеалите и т.н.). Но той е и антиполитически, и „отвъд-политически“, защото има силата да репотенциализира и така суспендира всяко конкретно политически насочено четене. Той е канон *доколкото* има тази потенция. Вътре в него ли е потенцията? И да, и не. Политическото конструиране на канона е конституиране под условие на нещо безусловно. Канонът е едно от условията за безусловността на литературата. Но тази безусловност, свободата, която непредопределената възможност носи, е крехка.